רשאים קראתי אתכם. רשאים מבוטלתה (ירמיה ב): **עסקי רשאים.** רשאים עריקותיכם (במדבר טו): **הריני נוטל נשמתכם.** ותאכל רציעית דמכם ויכבה נרכם ויבטל שם רשאיתכם. ונשים נלטוו על כך כדאמרינן בברשאים רבה[1] היא איבדה תלמו של עולם שעל ידה נטרד אדה"ר שנתרב כחלה וכבתה נרו של עולם ושפכה דמו ועוד שנרמי הבית תלוין בה: **נפל תורא.** לאדון שהוא עומד לשחיטה הכל אומרים מדדו לסכינא עד שלא יקום ויהא טורף להשליכו. כך הוא ואיתערא מזלה מזומנת פורענותה לבא: **פשיט פירום אמפא.** תרבה

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי אתכם נשמה שנתתי בכם קרויה נר [6]על עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם ומ"ש בשעת לידתן אמר [7]רבא נפל תורא חדד לסכינא אביי אמר תפיש תירום אמתא בחד מחטרא ליהוי רב חסדא אמר שבקיה לרויא דמנפשיה נפיל מר עוקבא אמר רעיא חגרא ועיזי ריחטן אבב חוטרא מילי ואבי דרי חושבנא רב פפא אמר אבב חנואתא נפישי אחי ומרחמי אבב בזיוני לא אחי ולא מרחמי וגברי היכא מיבדקי אמר ריש לקיש בשעה שעוברים על הגשר גשר ותו לא אימא כעין גשר רב לא עבר במברא דיתיב ביה עכו"ם אמר דילמא מיפקיד ליה דינא עליה ומתפיסנא בהדיה שמואל לא עבר אלא במברא דאית ביה עכו"ם אמר שטנא בתרי אומי לא שליט ר' ינאי בדיק ועבר ר' ינאי לטעמיה [8]דאמר [9]לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס ואם עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו אמר רבי חנין מאי קראה [10]קטנתי מכל החסדים ומכל האמת רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא אמר ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר אמר מר עוקבא מאי קראה [2]כי יפול הנופל ממנו ממנו להביא ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפול הנופל ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל אלא [11]שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב: ת"ר [3]מי שחלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי שנתנוהו בקולר עלה למטה ונפל יהי דומה בעיניו כמו שהעלוהו לגרדום לידון שכל העולה לגרדום לידון אם יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים ואפי' תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול שנאמר [4]אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת וגו': ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף: תנו רבנן על שלש עבירות נשים מתות יולדות רבי אלעזר אומר נשים מתות ילדות ר' אחא אומר בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת ו"א על שקורין לארון הקודש ארנא: תניא ר' ישמעאל בן אלעזר אומר בעון שני דברים עמי הארצות מתים על שקורין לארון הקודש ארנא ועל שקורין לבית הכנסת בית עם תניא ר' יוסי אומר [5]שלשה בדקי מיתה נבראו באשה ואמרי לה שלשה דבקי מיתה נדה וחלה והדלקת הנר חדא כר' אלעזר וחדא כרבנן [10]תניא רשב"ג אומר הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו

על שקורין ארון הקדש ארנא. לא אדון שעשה בגלגל קאמר דמסתמא לא היו מזכירים אדון שהיה לפני כמה שנים שנגנז בבית הראשון אלא לארון שבבית הכנסת אע"ג דבכל דוכתי קרי ליה מיבה כדתנן העוכר לפני התיבה היורד לפני התיבה (ברכות פ"ה דף לד.) אור"י אשמן נמי דקרי ליה ארון כדאמר תשעה וארון מלטרפין (שם פ"ז דף מז:): מקרא

רשאים קראתי אתכם. דכתיב קורא הדורות מראש (ישעיה מא) שנגלו לפניו הדורות ומעשיהם [12]וקנס פורענותם: **שהרי.** כשמיתה תורה עדיין לא נפל זה והכתוב קראו נופל: **על ידי חייב.** בע"ה זה שלא קיים מצות מעקה: **אומרים.** העומדין שם: **שכן דרך כל המומתים מתודין.** כדתנן בסנהדרין שכל המתודה יש לו חלק בו' שכן מצינו בעכן (יהושע ז) שאמר לו יהושע בו' בפ' גנמר הדין (סנהדרין דף מד:): **לשון.** מצויים שם מריבות ובעלי דינים בכרים וישראלים: **דומה כמי שנמסר לסרדיוט.** להוליכו לפני השופט: **חש בראשו.** חשש בעלמא מיחוש קל: **נתנוהו בקולר.** הוי טפי משנמסר לסרדיוט וגרוע מעולה לגרדום שאין דנין שם אלא להריגה ועל סרחון חמור וצריך פרקליטין גדולים: **עלה למטה.** שחלה הרבה שצריך לעלות וליפול למשכב: **ואלו הן פרקליטין.** [6] שעושה למטה [13] רצוי לב"ד של מעלה תשובה ומעשים טובים: **כאותו מלאך.** שמלין עליו זכות והוא אחד מני אלף ואפילו הוא עלמו מעיד עליו חובה מיהו מיהו אחת של זכות שנאמר מלין אחד מני אלף במליצתו של מלאך אין אלא אחת מאלף להגיד ישרו ומשמע נמי שהמלאך המליץ הוי אחד מני אלף דהא מלאך כתיב אם יש עליו מליץ מלאך אחד מני אלף איכא למידרשיה אמלאך ואמליצה: **יולדות.** בשעת לידתן: **שלש עבירות.** הצר דמתניתין: **ילדות.** בחורות ואפילו שלא בשעת לידה: **רבי אחא אומר.** הילדות מתות על עון שמכבסות: **ארנא.** כך היו קורין מגדלות שלהם פריט"ו ובלשונינו משטי"ר: **בית עם.** לשון ביחוי שמתקבצין בו הכל: **ולארון הקדש ארנא.** ואין קורין אותו ארון הקדש: **בדקי** (ג). עונות שבודקין אותן בהן בשעת סכנה כרבנן דאמרי יולדות: **דבקי.** שמדבקין ומקרבין מיתה לפני זמנה כר' אלעזר דתני ילדות: ונמסרו

מסורת הש"ס

[1] [כדכתיב נר ה' נשמת אדם מנחומא רש"י נח], [2] [נ"ל רבה], [3] תענית כ:, [4] [בסנהדרין ח. ב"ב קיט: מוספתא יומא פ"ד], [5] מוספתא פ"ב ברכות לא:, [6] מוספתא פ"ב. [7] [עי' מנחומא רש"י נח], [8] [ועיין לא:], [9] ב"מ חמן.

תורה אור השלם

1 קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות:
2 כי תבנה בית חדש ועשיתם מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו: דברים כב ח
3 אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו: ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר:

איוב לג כג-כד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואלו הן פרקליטין (שעושה למטה) מה"מ וי"ב ס"א אין זה:
(ב) באא"ד שבהן רלי לב"ד:
(ג) ר"ה בדקי מיתה עונות:

לעזי רש"י

בטדו"ר [בטידור"א]. הכאה.
פריט"ר [פרייט"א]. ארון.
משטי"ר [מישטי"ר]. ארון כלים.

מוסף רש"י

מנכין. ממעטין [ועוד"ל כ. שלשה בדקי מיתה. שהאשה נדקת הכן בשעת הסכנה שאם יחלה כה אחר מהם תמות (ברכות לא.).

עין משפט נר מצוה

קיח א מי' פי"ב מהל' רוצח ושמירת נפש הל' ו סמג עשין עט ע"ש ר"ל מי' קיז פעיף ה נהג"ס:
קיט ב מי' פ"ח מהל' תשובה הל' ח סמג עשין יג טושע יו"ד סי' שלח פעיף ח:

רבינו חננאל

ראשית קראתי אתכם על עסקי ראשית הזהרתי [אתכם], כגון החלה והתרומה. נשמה שקרויה נר נתתי בכם על עסקי נר הזהרתי אתכם, אם אתם מקיימים אותם מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתכם. ולמה בשעת לידה אמר רבא נפל תורא חדדי סכיני. תיפוש תירום אמתא חד מחבטא ניהרי. פי' תרכה להתרומם השפחה על אדונתה אחת הכאה תהיה עליה. כלומר פעמים רבות מכעסת אדונתה ומקבעת אדונתה את הכל בלבה והיא משלמת לה בהכאה אחת הכל. וכן רעיא מחגרא ועיזא דריטמא אבב חוטרא מילי ואבי [דרין חושבנא, ופי' רועה פסח שאין יכול לרדן, ועז ברחתם ורצה בשדות כשמגיע בשער גדרות הצאן כדמתרגמינן חוטרין דען ובבית הדיר (בו) כרתנן הכונס צאן לדיר, שם מעלה חשבון הברייתות שברחה ושם מכה אותה. בחנות של יין הכל אוהבין באין ושואלין בשלום בעל החנות כדי שישתו עמו, אבל אם רואין שנתפס אדם בבית המכס או בבית המושל ליענש כל אוהביו בורחין אין אחד מהן פונה אליו. לא יעמוד אדם במקום סכנה ואמר עושין לי נס [שמא] אין עושין לו נס, ואם עושין לו מנכין לו מזכיותיו שנאמר קטנתי מכל החסדים וגו'. לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והיפטר. ת"ר חלה ונטה למות אומרים לו התודה שכן דרך כל המומתים מתודים, אדם יוצא לשוק יהא דומה כמי [שנמסר] לסרדיוט, חש בראשו דומה כמי שנתנוהו בקולר, עלה למטה דומה כמי שהעלוהו לגרדום לידון, אם יש לו פרקליטין המלמדין עליו זכות ניצל אם לאו לא ניצל. תשובה ומעשים טובים הן פרקליטין של אדם, אפילו תתקצ"ט מלמדין עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצל. שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר. שלשה בדקי מיתה, כרבנן דאמרי מתות ילדות, [ואמרי לה ג' דבקי מיתה כר"א דאמר מתות ילדות], כלומר דבקה בהו מיתה שלא בעתה.

[6] עי' עניין ערך נב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com